

REVIEWS

BOIX-FUSTER, Emili - PEREA, Maria-Pilar (eds.) (2020), *Llengua i dialectes: esperances per al català, el gallec i el basc*, Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, Col·lecció Lingüística Catalana, 168 p.¹

Este libro reúne dez achegas presentadas na vixésimo quinta edición do Coloquio Lingüístico da Universidade de Barcelona (CLUB 25). Levaba por título «UN CLUB máis que un Club: 25 anos falando a lingua» e celebrouse o 17 de novembro de 2017. Durante este acto as comunicacións agrupáronse en dúas mesas redondas, unha de sociolingüística e outra de dialectoloxía. Hai un resumo deste libro nos arquivos da Universidade de Barcelona, pero sorprendentemente non na cuberta posterior. Aínda así que o libro estea en acceso aberto permite unha mellor distribución internacional.

Os intentos de empoderar a Cataluña española levaron a gran parte do mundo a escoitar a súa lingua nativa, o catalán, polo menos unha vez. Ademais, este modismo tamén se fala noutros dous Estados: nunha pequena parte de Cerdeña, así como na Cataluña francesa na rexión de Perpiñán, que contribúe á súa internacionalización. Detémonos na situación do catalán no panorama francés a nivel educativo. En Francia, a nivel nacional, organízanse anualmente dous concursos de contratación do Ministerio de Educación Nacional e Xuventude para seleccionar candidatos a un número limitado de prazas para ser profesores de catalán nos centros de ensino secundario, é dicir, na facultade e no bacharelato, e nalgúns casos, na universidade: as CAPES (dende 1992) e a agregación (dende 2019). Ademais, o catalán está incluído noutra agregación, o que lle dá recoñecemento. En efecto, os candidatos á agregación de español deberán escoller unha opción entre portugués, latín e catalán. O éuscaro, falado a ambos os dous lados da fronteira franco-española, tamén se beneficia dun CAPES pero sen agregación. En canto ao galego, que non é lingua endóxena en Francia, ningún CAPES nin agregación o inclúe. Esta lingua está, polo tanto, totalmente marxinada en Francia.

O interese desta publicación é polo tanto destacar tres linguas oficiais de España: catalán, éuscaro e galego. Lamentamos que quede fóra o aranés, outra lingua oficial do Val d'Aran en Cataluña. Só se menciona brevemente na páx. 58. Os dous grandes polos abordados no libro son a política lingüística e a lingüística variacionista, é dicir, o estudo dialectolóxico a nivel diatópico. Lonxe de limitarse á Península

¹ <<http://hdl.handle.net/2445/173387>>.

Ibérica, os nosos autores establecen desde a introdución paralelismos con outros Estados. Un exemplo: en 1983 para Andorra, en 2014 para a India, os xefes de Estado optaron por falar ante a Asemblea das Nacións Unidas na súa lingua materna e na súa lingua oficial. A introdución céntrase despois no destino do catalán. Un problema destacado por Emili Boix-Fuster e Maria-Pilar Perea: os falantes de catalán, valenciano e mallorquín non teñen un sentimento de unidade lingüística e, ademais, o Estado español obriga a estas tres zonas desde outubro de 2019 a comunicarse entre elas en castelán e non nas súas respectivas linguas territoriais. Vemos así como a política lingüística e a lingüística variacionista están íntimamente enredadas.

Albert Bastardas i Boardas (Universidade de Barcelona) sinala na súa achega a seguinte inxustiza: os falantes de catalán teñen menos dereitos lingüísticos que os falantes de linguas europeas con menos números como o letón ou o lituano. Reclama a subsidiariedade lingüística para promover o catalán fóra do ámbito catalán e preservar a glotodiversidade.

Emili Boix-Fuster (Universidade de Barcelona) considera que os falantes de catalán xa non experimentan inseguridade lingüística pero demostra que están expostos á desintegración e á disolución polo auxe da extrema dereita en España. Segundo ela, a falta de avaliación das prácticas lingüísticas é un auténtico obstáculo para a implantación de novas medidas de apoio.

Pere Comellas Casanova (Universidade de Barcelona) pregúntase pola compatibilidade entre as políticas lingüísticas e a diversidade. Segundo el, esta complementariedade non debe pasar pola creación de novas organizacións, fontes de conflito, senón por un cambio de mentalidades.

Miquel Strubell (Sociedade Catalana de Sociolingüística) considera que a liberdade lingüística é insuficiente. Refírese a Henri-Dominique Lacordaire para subliñar a necesidade de consagrar legalmente os dereitos lingüísticos.

Joan Costa-Carreras (Universidade Pompeu Fabra) detalla o problema da normalización e dos dialectos cataláns. Cuestiona as funcións que debe cumprir o estándar e a equidade entre o estándar e os dialectos. Costa-Carreras destaca o traballo de Teresa Cabré. Identificáronse 47 principios de equidade: 23 totalmente en beneficio dos falantes, 25 que poñen vantaxes e desvantaxes en igualdade de condicións e, finalmente, 2 que corresponden a unha limitación para os falantes.

Lluís Gimeno Betí (Universidade Jaume I) pregúntase polos vínculos entre a linguaxe común e a variación diatópica. Esta é a contribución máis breve do libro xa que está limitada a catro páxinas e non inclúe bibliografía nin nota ao pé.

María-Pilar Perea (Universidade de Barcelona) aclara que o catalán é a variedade estándar endoglossa e o castelán a variedade estándar exoglossa. Detalla precisamente as fronteiras entre os macrodialectos cataláns e os subdialectos pero tamén as fronteiras exteriores, entre outras co occitano en Capcir.

Víctor Longa (Universidade de Santiago de Compostela) céntrase nas variedades intralingüísticas do galego. Demostra que o intento de Freixeiro Mato de recomendar un galego de calidade é inútil. É certo que o seu libro é rico en reflexións pero está baseado en estereotipos.

Gotzon Aurrekoetxea, Lorea Unamuno e Ariane Ensunza (Universidade do País Vasco) miran as mesmas cuestións no caso do éuscaro, *vasco* para os seus falantes. Dado que a unificación lingüística do éuscaro é tardía, os maiores tenden a utilizar máis variedades dialectais que as estándar.

En definitiva, o libro ofrece unha mellor comprensión dos pormenores das políticas lingüísticas e da lingüística variacionista sobre as linguas de España. As reflexións acumuladas son útiles para outras áreas xeográficas: Dinamarca, por exemplo, que conta con tres linguas oficiais, dúas das cales son minoritarias, a saber, o feroés, lingua xermánica, e o groenlandés, lingua esquimó-aleutiana. Algúns criticarán o libro por ser militante e non o suficientemente neutral. Non obstante, ante o perigo moi próximo da extinción de certas linguas (cf. número especial de *Le Monde diplomatique*, «Manière de voir (Forma de ver)» número 186), a concienciación é fundamental para poder desbloquear os medios necesarios.

Héloïse Elisabeth Marie-Vincent Ghislaine Ducatteau
(Sciences Po)

CORPAS PASTOR, Gloria- MITKOV, Ruslan (eds.) (2022), *Computational and Corpus-Based Phraseology. 4th International Conference, Europhras 2022 Malaga, Spain, 28-30 September, 2022 Proceedings*, Suiza: Springer Nature Switzerland AG, 252 p.

La fraseología se considera un medio de identidad tanto de las lenguas como de los hablantes, momentos históricos, profesiones y actividades. Además, las lenguas son una manifestación de las culturas, sus respectivas civilizaciones y del propio individuo. Así, la fraseología como elemento de expresión cultural merece ser estudiada exhaustivamente.

El volumen reseñado se titula *Computational and Corpus-Based Phraseology. 4th International Conference, Europhras 2022 Malaga, Spain, 28-30 September, 2022 Proceedings*. La edición ha sido realizada por Gloria Corpas Pastor y Ruslan Mitkov y la publicación ha sido labor de Springer Nature Switzerland AG. Este ejemplar nace fruto de una serie de trabajos presentados en la conferencia internacional Europhras 2022 celebrada los días 28-30 de septiembre en la Universidad de Málaga y se centra en el estudio de la fraseología computacional y basada en corpus desde distintos prismas y combinaciones lingüísticas, lo que la convierte en una obra de referencia en el ámbito de la fraseología europea.

Pese a que se trata de un volumen escrito en inglés, merece especial atención en este número, pues muchos de los trabajos analizan la fraseología en lenguas románicas como el español, el francés, el portugués, etc. Tal es el caso de *Teaching and Learning French Formulas* de Elena Berthemet o *Interpreting Tomorrow? How to Build a Computer-Assisted Glossary of Phraseological Units in (Almost) No Time* de Gloria Corpas Pastor, entre otros. El libro comienza con un prólogo escrito por los editores. En las siguientes páginas se listan a las personas e instituciones organizadoras y a los patrocinadores. Finalmente, se encuentra un índice con los dieciséis artículos constituyentes.